

Religija je eno najstarejših področij raziskovanja v družboslovju in humanistiki. Sociokulturna antropologija in etnologija sta prepleteni s študijem religije, mitov, magije in ritualov. Mnogi klasični avtorji, kot so James George Frazer, Émile Durkheim, Victor Turner in Mary Douglas, so zasnovali teorije, ki so poskušale razložiti številne razsežnosti vere in religioznosti. Ideje doajenov sociokulturne antropologije in etnologije, čeprav morda v nekaterih pogledih zastarele, še vedno ponujajo neizčrpen vir navdiha za sodobne znanstvenike, kot se odraža v nekaterih študijah v tej številki. Prejšnja številka revije *Svetov/Worlds*, RELIGIJA V TOKU 1: RAZISKOVALNE STRATEGIJE, je sestavljena iz prispevkov, ki temeljijo na različnih vrstah empiričnih podatkov, etnografskih ali zgodovinskih, povezanih s srednjeevropskim kontekstom (Češka, Slovaška, Madžarska), in ilustrirajo pestrost sodobnih empiričnih raziskav religije. Kot kažejo študije v prvi številki, lahko različne metode pomagajo razkriti različne vidike vere in njene vloge v življenju ljudi.

Druga številka, RELIGIJA V TOKU 2: TEORIJA IN METODOLOGIJA, združuje članke, ki odsevajo aktualna teoretična in metodološka vprašanja v raziskovanju religije. V prvi študiji, »Making Porosity More Porous: An Open Call for Brainstorming After Tanya Luhrmann's Recent Findings« (Narediti poroznost bolj porozno: odprt poziv k razmišljanju po nedavnih ugotovitvah Tanye Luhrmann), Juan Esteban De Jager raziskuje teoretični in metodološki potencial »poroznosti« pri razumevanju »nadnaravnega«, zlasti v interakcijah z duhovi in bogovi in pri obravnavanju refleksivnih in fenomenoloških vidikov, hkrati pa zagovarja tudi bolj porozno transdisciplinarno komunikacijo. Avtor podpira transdisciplinarni vidik raziskovanja Tanye Luhrmann v njeni »primerjalni fenomenologiji«. K poroznosti pristopa na dialoški način. V svojem prispevku De Jager proučuje različne interpretacije koncepta »poroznosti« ter ocenjuje izzive primerjalne fenomenologije in teorije uma, pri tem pa ponovno pregleduje nekatere transdisciplinarne prepletenosti pretekle in sedanje antropologije. Sklene, da lahko raziskovanje prepletenega odnosa med metaforami, kot je »poroznost«, in teorijami uma pomaga premostiti nekatere discipli-

narne vrzeli. Ugotavlja, da lahko tak pristop osvetli tudi nekatere slepe točke, s katerimi se morda sooča antropološki projekt, in prepreči, da bi raziskovalci zašli v slepo ulico. De Jagerjeva študija ponuja zanimiv in inovativen pogled na vprašanja, ki so v družboslovju in humanistiki vedno pomembna.

Andrej Kapcar v članku »Pop Spirituality: The Application of Popular Culture in Contemporary Esoteric Practices« (Pop spiritulnost: uporaba popularne kulture v sodobnih ezoteričnih praksah) obravnava porast zanimanja za ezoteriko in magične prakse v zadnjih desetletjih. Osredotoča se na interakcijo med okultnim znanjem, predstavljenim z vizualnimi sredstvi v popularni kulturi, in magično prakso sodobnih magov. Kapcar opaza, da so magične prakse v zadnjih desetletjih doživele pomembne spremembe, pri čemer gre predvsem za premik k dostopnosti in individualnosti. Z naraščanjem priljubljenosti individualnih, po meri oblikovanih magičnih ritualov se je popularna kultura izkazala za enega najpomembnejših vidikov. Kapcar trdi, da so se nove šole magije, kot je vplivna Chaos Magick, pokazale kot plodna tla za inovativne prakse. Avtor sklene, da povezava med sodobno magično prakso in popularno kulturo kot njenim medijem verjetno ne bo tako kmalu izginila. Študija obravnava vpliv novih medijev in njihovo prepletenost z religijo ter tako odpira eno najnovejših raziskovalnih tem.

Članek Michala Uhrina »Cognitive and Evolutionary Inspirations in the Study of Religion with Emphasis on the Development of Ethnology and Sociocultural Anthropology in Slovakia« (Spoznalni in evucijski navdih pri študiju religije s poudarkom na razvoju etnologije in sociokulturne antropologije na Slovaškem) podaja osnovni pregled temeljnih konceptov iz prvega vala kognitivne in evucijske znanosti o religiji. Osredotoča se na izbrane učenjake, katerih dela in ideje veljajo za ključne pri razvoju tega področja. Čeprav lahko takšen pristop tvega izpustitev določenih dokumentov, knjig ali raziskav, je njegov namen izpostaviti širše splošne trende v razvoju kognitivne in evucijske znanosti o religiji z uporabo posebnih raziskovalnih interesov. Drugi cilj prispevka je orisati, kako so se kognitivne in evucijske teorije religije odražale v etnologiji in sociokulturni antropologiji na Slovaškem. Kognitivni in evucijski pristopi ne tvorijo prevladujočih trendov v etnologiji in antropologiji ne v tujini ne na Slovaškem. Kljub temu avtor trdi, da so pritegnili pozornost ozke skupine učenjakov, ki jih uporabljajo za raznoliko paleto raziskovalnih tem.

Zadnji prispevek »Malinowski's Formative Contribution to American Folklore Studies« (Formativni prispevek Malinowskega k ameriški folkloristiki) avtorja Franka J. Koroma, obravnava vpliv, ki ga je imel Malinowski na razvoj sodobnih raziskav performansa med folkloristi v Združenih državah Amerike. Natančneje, Korom se osredotoča na pisanje Malinowskega o jeziku mita in magije, saj so bili po njegovem mnenju to vidiki njegovega dela, ki so najbolj pritegnili ameriške proučevalce performansa v sedemdesetih letih 20. stoletja. Ugotavlja, da so folkloristi daleč presegli poenostavljeni funkcionalizem Malinowskega, vendar so hvaležni njegovemu poskusu premostitve prepada med besedilom in kontekstom. Koromov prispevek ponazarja, da so dela klasikov sociokulturne antropologije, kot je B. K. Malinowski, lahko velik navdih tudi za sodobno raziskovanje in so več kot vredna ponovnega premisleka.

Od izida klasičnih antropoloških, psiholoških ali socioloških del na področju proučevanja religije je prišlo do več temeljnih sprememb v teoretičnih in metodoloških vidikih raziskovanja. Nekatere ideje iz teh del so bile zavržene, druge so bile premišljene in preoblikovane, tretje pa so ponovno odkrite. Urednika verjameva, da lahko tudi klasična dela doprinesejo raziskovalcem v sodobnem svetu navdihujoče ideje in predloge za raziskovanje religije. To trditev potrjuje tudi kar nekaj prispevkov v tej številki - nenazadnje že s tem, ko avtorji v uvodnikih tlakujejo lastne znanstvene prispevke s sklicevanjem na dela in zapise "ustanoviteljev" različnih znanstvenih disciplin. Meniva, da je premislek o teoretskih in metodoloških raznolikostih temeljni del akademskega raziskovanja, ne glede na akademsko disciplino ali področje raziskovanja. Soustvarjalci pa s svojimi znanstvenimi izdelki dokazujejo, da sta raznolikost teoretičnih pristopov in uporabe metodoloških orodij (še vedno) ključna v sodobnem preučevanju religije.